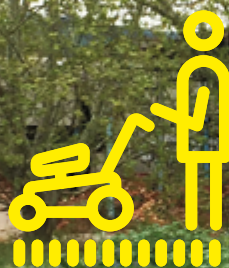

Octubre 2021

Guia per a la gestió dels prats florits dels parcs metropolitans

1. Cobertes herbàcies dels parcs metropolitans

2. Millora de la biodiversitat

3. Criteris de gestió

4. Tipologies de prats florits

- Prats florits transitables
- Prats florits mixtos
- Prats florits naturalitzats

5. Eines de treball

6. Manteniment

7. Comunicació

Annex 1

Informació complementària

Annex 2

Classificació i caracterització dels prats florits de la xarxa de parcs metropolitans

1. Cobertes herbàcies dels parcs metropolitans

Les cobertes herbàcies dels parcs metropolitans es classifiquen en diferents categories, segons la seva tipologia, característiques, extensió i necessitats de manteniment. No totes, però, aporten el mateix potencial en la millora de la biodiversitat dels parcs metropolitans.

GESPES

- Presència puntual o reduïda a la xarxa de parcs metropolitans
- Són homogènies, es mantenen sempre verdes
- Són resistents al trepig
- Requereixen una sega constant, a baixa alçària
- Necessiten una instal·lació de reg i comporten un consum elevat d'aigua
- Comporten un elevat cost d'implantació i manteniment
- No potencien la biodiversitat a causa de l'homogeneïtat
- Cal eixarcolar-les i adobar-les durant el manteniment
- Existeixen dues categories: gespes convencionals i càlides

PRATS REGATS

- Ocupen extensions de mitjanes a grans
- Tenen cert grau d'heterogeneïtat en la composició, tot i que sempre són verds
- Són resistents al trepig
- El nombre de segues és més reduït
- Requereixen instal·lació de reg, però amb consum mitjà d'aigua
- Comporten un elevat cost d'implantació i un cost mitjà de manteniment
- No s'ha comprovat que millorin la biodiversitat
- Cal adobar-los, però no eixarcolar-los

PRATS SECS

- Ocupen grans extensions, talussos o marges
- Tenen una composició heterogènia i dinàmica al llarg de l'any
- Són poc resistents al trepig
- Les segues són variables en funció del moment de l'any i els usos
- No requereixen instal·lació de reg i, per tant, no tenen consum d'aigua
- Comporten un baix cost d'implantació i manteniment
- Promouen la millora de la biodiversitat
- No cal eixarcolar-los ni adobar-los
- N'existeixen tres categories: transitables, mixtos i naturalitzats

2. Millora de la biodiversitat

La millora de la biodiversitat de la xarxa de parcs i platges metropolitanas és una de les línies estratègiques de la seva gestió integral i és per això que es fan nombroses accions per augmentar-hi la diversitat d'espècies. En aquest sentit, el Pla de millora de la biodiversitat (vegeu annex 1) recull accions i estratègies per implementar als parcs i platges metropolitanas per tal de treballar en l'assoliment d'aquest gran objectiu.

Per tot això, un dels punts clau és gestionar les cobertes vegetals amb criteris de sostenibilitat, de manera que tendeixin a reduir el consum d'aigua i els tractaments químics. Concretament, cal considerar el potencial dels prats florits, que comporten la presència de vastes extensions de cobertura herbàcia, amb una gran diversitat d'espècies que evolucionen segons els cicles naturals i que atrauen una gran varietat d'insectes pol·linitzadors i ocells, entre altres organismes.

La gestió d'aquests prats (en endavant, «prats florits») ha estat objecte en els darrers anys d'una consideració especial per tal d'optimitzar-ne les potencialitats per a la millora de la biodiversitat metropolitana.

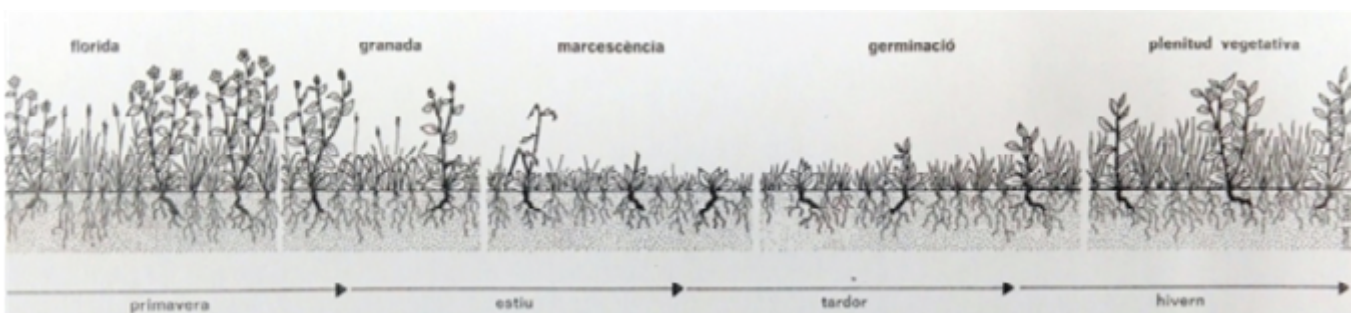
L'equip tècnic de vegetació dels parcs metropolitanas ha realitzat aquesta primavera del 2021 una nova revisió de la primera versió dels criteris de gestió dels prats florits de l'any 2018. La revisió té en compte l'important paper d'aquests espais en la proliferació de fauna, tal com es constata en els estudis sobre biodiversitat de l'Observatori Metropolità de Papalones (vegeu annex 1).

Els objectius generals per al 2021 són:

- Incrementar les superfícies classificades com a «prat florit naturalitzat», tenint sempre present no entrar en conflicte amb els usos de parc
- Instal·lar cartells informatius als parcs metropolitanas per tal de posar en valor i explicar a la ciutadania la funció d'aquestes cobertes i la gestió que se'n fa

Els prats florits en àmbit urbà són comunitats formades principalment per espècies vegetals ruderals (pròpies d'hàbitats alterats per l'acció humana, com ara els urbans) que no suporten una alta pressió d'ús (trepig) i que amb l'arribada de les altes temperatures estivals s'assequen. Aquests prats són cobertes herbàcies que generalment no disposen d'instal·lació de reg, són de baix manteniment, tenen un gran valor ornamental i paisatgístic i mostren els canvis estacionals del clima mediterrani, cosa que fa que cada visita al parc sigui diferent al llarg de l'any. A tot això, s'hi afegeix un fet molt important: el potencial com a recurs per a la millora de la biodiversitat, tant per la composició vegetal diversa com perquè funcionen de suport com a aliment i refugi d'aus i insectes.

Font: Ramon Folch (1981).

3. Criteris de gestió

La clau de l'èxit dels prats és gestionar-ne bé les segues, tal com s'esmenta en aquesta nova revisió de la gestió dels prats (freqüència, alçada, moment de l'any, etc.), amb les quals s'ha de buscar l'equilibri entre el desenvolupament òptim d'un prat i els usos que s'hi duen a terme. Les directrius aplicades a les segues tenen com a objectiu la millora qualitativa d'aquests espais, tot respectant els cicles fenològics de les espècies que hi viuen.

Aquests criteris són:

- Potenciar-ne el **valor ornamental i paisatgístic**: reduir el nombre de segues a la primavera per tal de respectar i gaudir de la floració i dels canvis estacionals.
- Potenciar la **millora de la biodiversitat** dels parcs amb l'atracció d'insectes pol·linitzadors i el desenvolupament d'una gran quantitat d'invertebrats, que són aliment de diferents grups faunístics, com per exemple els ocells.
- Crear **reservoris per a la fauna útil**, és a dir, la fauna que participa en el control biològic de plagues i malures que afecten els espais verds. Per tant, s'eviten les alteracions que les tasques de manteniment provoquen en els seus cicles vitals.
- Compatibilitzar **la dinàmica natural del prat amb els usos i funcions dels parcs**, mitjançant una classificació dels prats en funció de la gestió que se'n fa.
- Afavorir la **presència i el desenvolupament d'espècies vegetals singulars**, com són les orquídiades, algunes de les quals estan protegides per la legislació.
- Assegurar que **es regeneren constantment**, perquè es permet que granin i que les llavors caiguin, de manera que es forma un banc de llavors que enriqueix el sòl.
- Fer una **gestió més sostenible** dels prats florits: optimitzar els recursos que s'hi destinen i millorar-ne la qualitat final.
- Disposar de **cobertes herbàcies segures**: evitar que el solcuit o assecada estival pugui comportar risc d'incendi.
- Afavorir la **protecció i millora del sòl** mitjançant la millora del recobriment i la reincorporació de les restes de sega.

4. Tipologies de prats florits

Per facilitar i organitzar les tasques s'ha establert una classificació dels prats florits dels parcs metropolitans.

Prats florits transitables

- Destinats a zones planeres, transitables i amb equipaments (mobiliari, àrees de joc i elements esportius, àrees de gossos), amb usos associats i on una alçària excessiva pot generar molèsties i queixes per part dels usuaris.
- L'alçària mínima de sega és de 5 cm per evitar arribar arran de terra, de manera que puguin proliferar més d'espècies.
- L'alçària de la vegetació ha de ser controlada per tal de convidar al trànsit d'usuaris. Cal mantenir-la sempre entre 5 i 10 cm i permetre que arribi fins a 20 cm quan estigui florit.
- En època de floració, quan el prat assoleix més alçària, es pot passar d'una sega total a una sega selectiva, o no segar-lo si escau. Així es podrà gaudir de la presència d'espècies que floreixen sobre els 20-25 cm (com per exemple *Taraxacum officinale*, *Crepis bursifolia* o *Alyssum maritimum*, entre d'altres).
- Cal controlar la proliferació d'espècies espinoses, urticants, de fulla ampla i gran port, i de gramínies d'espiga dura (com és el cas d'*Hordeum murinum*).

4. Tipologies de prats florits

Prats florits mixtos

- Destinats a espais oberts lliures de trànsit i usos, sense equipaments ni mobiliari i d'orografia variable i on el prat es pot desenvolupar de manera natural considerant que no generarà molèsties als usuaris.
- Es manté l'alçària mínima de sega en 5 cm per tal d'assegurar la presència d'espècies diverses.
- L'alçària màxima de manteniment del prat és de 30 cm, excepte en l'època de floració, que pot assolir els 50 cm. En cas de floracions a més alçària, s'ha de consensuar amb el servei tècnic de l'AMB si cal segar-lo o no.
- S'ha de respectar la floració i potenciar la diversitat d'espècies. Cal fer especial atenció a

la proliferació d'espècies d'interès, com són les orquídies.

- No es programen segues totals, sinó que se'n fa un seguiment i s'intervé puntualment i selectiva per tal de retirar espècies que trenquin l'homogeneïtat de la coberta perquè són massa altes (com ara *Amaranthus* o *Quenopodium*, entre d'altres), espècies espinoses o urticants (com cards o ortigues), o per controlar la proliferació de canyes, esbarzers i rebrots d'arbres. En aquest darrer cas es recomana eixarcolar-lo en alguns punts per assegurar-ne la retirada total.
- Les vores d'aquests prats sempre han d'estar segades com un prat florit transitable i són objecte de sega d'estiu prèvia a Sant Joan per raons de seguretat.

4. Tipologies de prats florits

Prats florits naturalitzats

- Destinats a talussos o zones de pendent fort que no han de ser transitats i on el prat es pot desenvolupar lliurement sense generar cap molèstia als usuaris. Són cobertes d'intervenció mínima, espais que tenen la funció de reservori per a la fauna.
  - L'alçària mínima de sega és de 5 cm i només se'n preveu la sega anual d'estiu.
  - No es defineix cap alçària de manteniment, ja que no és objecte de segues regulars i depèn de la composició florística de cada coberta.
  - L'alçària màxima en època de floració és de 120 cm, tot i que els tècnics de l'AMB podrien requerir alguna sega en cas de se sobrepassés aquesta mesura.
- Cal fer el seguiment i control d'espècies no desitjades, com ara rebrotos i canyes. Alguns espais dins d'aquesta categoria, com els esbarzerars o els canyars, poden ser considerats refugi de fauna i només ser objecte d'intervenció per demanda dels tècnics de l'AMB.
  - Sempre cal mantenir les vores segades com en un prat florit transitable i són objecte de sega d'estiu prèvia a Sant Joan per raons de seguretat, de manera que també se n'evita la lignificació.

5. Eines de treball

Per tal de disposar d'una eina àgil que reculli i endreci aquesta informació en tots els parcs metropolitans, s'han inventariat i classificat segons aquestes categories els prats florits de tota la xarxa de parcs. Aquesta informació s'ha traslladat a la seva cartografia segons una codificació de color (vegeu annex 2).

Exemple de plànol amb les categories dels parcs florits. Parc del Clamot, Gavà.

Tots aquests conceptes i aquesta nova metodologia de treball, que comporta una nova gestió de les cobertes herbàcies dels parcs metropolitans, s'han transmès, durant les sessions formatives i de sensibilització del personal de parcs de l'AMB, als operaris que han de portar a la pràctica les accions.

El seguiment de l'evolució dels cicles fenològics de la vegetació dels prats per tal de concretar la presa de decisions sobre les tasques necessàries en cada cas i en cada moment es fa de manera conjunta entre l'equip tècnic responsable del Servei de Parcs de l'AMB i el personal de parcs de l'AMB, amb el suport d'eines informàtiques com AMBGIS i la Base de Dades de Gestió d'Incidències.

Aquests criteris i eines de gestió es comparteixen amb els ajuntaments metropolitans corresponents a través de la plataforma Portal ajuntaments, que permet millorar els canals d'informació i, per tant, la coordinació entre les diferents administracions.

6. Manteniment

El manteniment dels prats florits dels parcs metropolitans es basa fonamentalment en la sega, ja que es tracta d'espais naturals que no s'han de regar, adobar ni eixarcolar.

Els criteris que cal tenir presents a l'hora de segar un prat florit, sigui quina sigui la seva classificació són:

- **Alçària de la sega:** mínima de 5 cm, tot i que pot arribar a 3 cm a l'estiu. Això permet assegurar la proliferació d'espècies que no suporten una dallada baixa.
- **Programació de sega:** la freqüència de sega s'ha d'adaptar a l'evolució de prat. Cal fer un seguiment rutinari de les cobertes vegetals per tal de decidir el moment i tipus de sega (total o selectiva), respectant les floracions i controlant l'alçària segons el tipus de prat i la presència d'espècies no desitjades. S'adapta a la composició florística del prat i a la fenologia de les espècies que el componen.
- **Restes de sega:** s'han de trinxar i s'han de deixar in situ. Així se'n potencia la reincorporació com a matèria orgànica i incrementa el banc de llavors propi del prat.

Sempre que sigui possible, cal segar amb segadora per tal d'obtenir un aspecte regular. En cas de fer ús de la desbrossadora, no s'ha de recolzar mai el capçal ni s'ha de batre la terra per evitar reduir el recobriment i la diversitat d'espècies de la coberta.

Les tasques en tots els prats florits, sigui quina sigui la seva classificació són:

- **Sega de vores:** regularment en les trobades dels prats amb zones d'estada i equipaments o en zones de pas (camins, corriols, voreres, capçaleres i peus de talussos). L'amplada aproximada és d'1 m, i cal evitar les línies rectes, jugant amb les ondulacions. L'amplada es podria ampliar en funció d'aquests factors:
  - l'alçària del prat, per evitar que sobresurti i suposi un obstacle sobre la zona de pas.
  - la presència d'arbrat o mobiliari, per incorporar-los dins la zona segada.
  - els accessos principals, per assegurar la visibilitat i la sensació d'ordre per als usuaris.
  - els límits d'edificacions, equipaments, àrees de joc o àrees de gossos, considerades zones d'alta intensitat d'ús i amb requeriments de neteja i ordre.
- **Sega d'estiu:** prèvia a la revetlla de Sant Joan, com a mesura de prevenció contra incendis, s'aplica a totes les cobertes. És necessària una sega mínima a l'any per tal d'evitar que la coberta herbàcia es lignifiqui. El moment ideal és ben proper a la revetlla de Sant Joan, perquè garanteix un moment òptim de fructificació en les espècies i, per tant, la presència de llavors que romandran al sòl, tot assegurant-ne una bona regeneració.

Com a perspectiva de futur, s'està considerant la possibilitat d'eliminar les segues anuals en alguns àmbits concrets que reuneixin les condicions adients per fer-ho en circumstàncies de seguretat per a les persones i els béns, àmbits que es convertiran, així, en reservoris de biodiversitat.

7. Comunicació

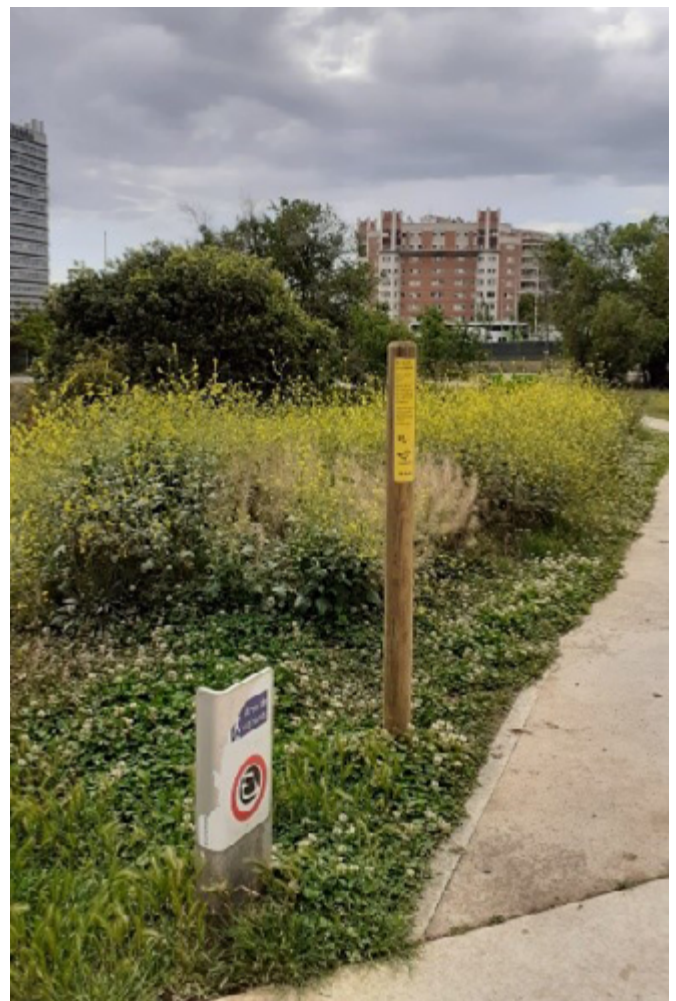
Un aspecte molt important en la implementació d'aquest nou model de gestió dels prats florits dels parcs metropolitans és la comunicació.

La percepció dels espais verds per part de la ciutadania respon sovint a models anglosaxons que tenen les seves pròpies pràctiques de jardineria tradicionals, amb cobertes herbàcies verdes, uniformes i ben segades. El canvi de paradigma en la gestió dels prats florits trenca amb aquests estereotips i és per això que és essencial dissenyar un bon pla de comunicació que acompanyi la implementació d'aquest model, per tal que de mica en mica pugui ser entès i acceptat pels usuaris dels parcs i platges metropolitans, que podrien arribar a associar aquesta proliferació d'espècies herbàcies amb una manca de manteniment.

Aquest pla té com a objectiu explicar els arguments que motiven aquest canvi en la gestió dels prats florits, donar a conèixer els valors de la biodiversitat i la seva repercussió positiva en la vida de la ciutat i en la salut de les persones (vegeu l'estudi Biodiversitat i salut, annex 1).

Les accions de comunicació que s'estan portant a terme són les següents:

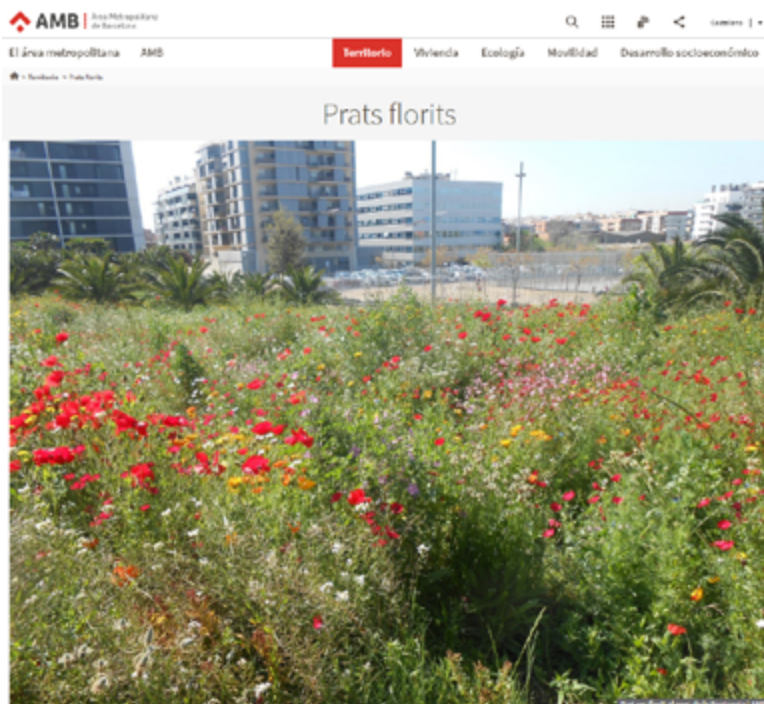
- Instal·lació de senyalització en estacues de fusta als prats florits. Aquests senyals canvien el contingut segons el moment fenològic en què es troben els prats i expliquen per què tenen aquest aspecte, si s'està segant o no i quin és el valor d'aquest model de manteniment.

7. Comunicació

- Difusió a través de xarxes socials (Twitter i Instagram) del recull de fotografies de l'equip de tècnics del Servei de Promoció i Conservació de l'Espai Públic que mostren la diversitat i l'evolució dels prats florits dels parcs i platges metropolitans i el dia a dia de la seva gestió.
- Elaboració de notes de premsa, notícies web, reportatges audiovisuals, etc.
- Espai al web de l'AMB que mostra l'inventari d'aquests prats florits arreu de la xarxa de parcs metropolitans: <https://bit.ly/2TiGoww>.
- Difusió en jornades tècniques adreçades a professionals especialitzats (vegeu annex 1).

AMB Parcs i Platges
 Àrea Metropolitana de Barcelona.
 Promoció i conservació de l'espai públic.
 Infoparcs.amb.cat... más
 Ver traducción
www.amb.cat/

Annex 1.

Informació complementària

- Alsawi, Dina. (2016). «Prados secos urbanos». Paisea 012 Low Cost, revista de paisajismo (Sección Verde, article 03.012). Recuperat de <https://bit.ly/3cwT2P9>
- Alsawi, Dina (2018). «Cobertes herbàcies: de les gespes als prats». Biodiversitat urbana des del verd urbà (seminari tècnic), sessió 5. Diputació de Barcelona, AMB i Ajuntament de Barcelona. Recuperat de <https://bit.ly/3pD6FS6>
- Folch, Ramon (1981). La vegetació dels països catalans. Barcelona: Ketres.
- Pla de millora de la biodiversitat. (2018). Àrea Metropolitana de Barcelona i Barcelona Regional. Recuperat de: <https://bit.ly/3xbRBxv>
- Anàlisi de la gestió sostenible dels prats florits. Fase I (2020). Àrea Metropolitana de Barcelona, CREAM i IERMB (informe de resultats). Recuperat de: <https://bit.ly/2RHmwCP>
- Cal mantenir la vegetació ruderal en entorns urbans? (2020). Col·legi de Biòlegs de Catalunya (seminari en línia). Recuperat de: <https://bit.ly/3grvoog>
- Natura i ciutat (2020). Àrea Metropolitana de Barcelona (jornada tècnica virtual). Recuperat de: <https://bit.ly/3pGQuU8>
- Biodiversitat i salut (2021). Àrea Metropolitana de Barcelona i Barcelona Regional (estudi tècnic). Recuperat de: <https://bit.ly/3vdPLdY>
- Anàlisi de la gestió sostenible dels prats florits. Fase II (2021). Àrea Metropolitana de Barcelona, CREAM i IERMB (informe de resultats). Recuperat de: <https://bit.ly/2Smrx3O>

Annex 2.

Classificació i caracterització dels prats florits de la xarxa de parcs metropolitans

Classificació	Descripció	Alçària de sega	Alçària de manteniment	Alçària en floració	Segues / freqüència	Gestió d'espècies
Prat transitable	En zones planes o àrees d'estada amb equipaments i mobiliari, on es preveu molt de trànsit i una alta pressió d'ús. Cal mantenir l'alçària del prat controlada per evitar molèsties als usuaris.	2-5 cm ⁽¹⁾	5-10 cm	Fins a 25 cm	Sega total / freqüent	Control d'espècies espinoses o urticants (cards, ortigues, etc.), de fulla ampla i gran alçària (malves, amarants, etc.) i de gramínies d'espiga dura (margall bord) per evitar molèsties als usuaris. Cal potenciar les espècies de floració a baixa alçària.
Prat mixt	En espais oberts planers o de poc pendent amb lliure accés i trànsit d'usuaris, on es preveu poc trànsit i una baixa pressió d'ús. Cal mantenir certa homogeneïtat del prat.	5 cm	5-30 cm ⁽¹⁾	Fins a 60 cm	Sega de vores / freqüent Sega selectiva / si escau Sega d'estiu / anual Sega d'hivern / anual	Control d'espècies espinoses o urticants (cards, ortigues, etc.), esbarzers, rebrots i canyes. També cal controlar la dominància d'una espècie sobre la resta per assegurar la diversitat. Cal potenciar les espècies de floració a mitjana alçària.
Prat naturalitzat	En zones amb pendent i de difícil accés, on no es preveu trànsit d'usuaris. Destinat a espais amb un tractament més naturalitzat, cal respectar el cicle natural del prat.	5 cm	Variable, segons les espècies que hi proliferin	Fins a 120 cm	Sega de vores / freqüent Sega d'estiu / anual <i>(no es descarta la necessitat de segar o eixarcolar selectivament)</i>	Control de rebrots i canyes. Es poden establir espais considerats refugi de fauna formats per canyes, esbarzers, cards o similars. Cal fer-ne un seguiment per evitar la lignificació del prat.

⁽¹⁾ Alçària màxima orientativa, ja que pot haver-hi alguna espècie de floració alta que calgui respectar.